

Ria Financial Services Norway AS
Skippergata 33
0154 OSLO

VÅR REFERANSE
19/11187

DERES REFERANSE

DATO
22.02.2021

Tilsynsrapport – 2 agenter for Ria Payment Institution

1. Innledning og oversikt over tilsynet

Finanstilsynet varslet den 16. oktober 2019 tilsyn med fire agenter for Ria Payment Institution, EP, S.A.U ("betalingsforetaket", "foretaket", "Ria"). Formålet med tilsynet var å gjennomgå agentenes etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Etter varselet ble to av disse agentene avlistet av Ria. Denne tilsynsrapporten omfatter agentene Treasure Trading AS (org. nr. 997 276 027), og Ctric DA (org.nr. 913 014 421).

Som grunnlag for tilsynsrapporten vises til foreløpig tilsynsrapport sendt betalingsforetaket den 1. juli 2020, og betalingsforetakets svar ("tilsvaret") av 6. september og 28. september s.å.

Det følger av forskrift om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering av 14. september 2018 nr. 1324 ("hvitvaskingsforskriften", "forskriften") § 1-2 første ledd at kapittel 4 og 5 samt §§ 40 og 52 i hvitvaskingsloven ("hvl", "loven") "gjelder for agenter for betalingsforetak fra andre EØS-land, som er etablert i Norge". Regelverket trådte i kraft den 15. oktober 2018. Finanstilsynet er tilsynsmyndighet.

Det fremgår videre av Finanstilsynets "Veileder til hvitvaskingsloven", rundskriv 8/2019 s. 8 at "En oppgavefordeling mellom partene der prinsipalen gjennomfører en eller flere oppgaver som er underlagt agenten etter norsk regelverk, fritar ikke agenten fra ansvar".

2. Nærmere om oppgavefordelingen mellom Ria og agentene

Finanstilsynet la i foreløpig tilsynsrapport til grunn at de to avtalene mellom Ria og agentene, er uegnet til å informere og forklare agentene om det rettslige ansvaret for agentene i.h.t forskriftens § 1-2. Videre ble det gitt uttrykk for at det forventes at Ria i større grad utdyper og forklarer agentene de rettslige pliktene og ansvaret som følger av hvitvaskingsforskriften § 1-2.

I tilsvaret fremgår det at agentene, som ledd i Rias initielle og fortløpende opplæringsprogram, blir forklart om sine plikter i.h.t hvitvaskingsregelverket. Videre vil nye og eksisterende agenter etter hvert måtte godta vedlegg (utkast) "Notice on Anti-Money Laundering and Counter Terrorism Financing obligations for Agents" til agentavtalen, som omfatter en utdyping og forklaring av de

rettslige pliktene i hvitvaskingsregelverket, jf. forskriftens § 1-2. Finanstilsynet ber Ria vurdere utformingen av vedlegget til agentavtalen, herunder hvorvidt det språklig og innholdsmessig er utformet på en tilstrekkelig pedagogisk måte, særlig sett hen til at RIAs agentmodell innebærer bruk av aktører med liten grad av finansiell eller juridisk bakgrunn.

Det følger av Ria's tilsvarende at agentene har en selvstendig rolle f.eks. ved vurdering av høyrisikokunder og iverksettelse av "forsterkede kundetiltak", herunder ved innhenting av ytterligere dokumentasjon. Agentenes oppgaver understreker og forsterker i betydelig grad behovet for nødvendig veiledning og opplæring fra Ria. Finanstilsynet forventer videre at Ria påser at agentene oppfyller kravene til egnethet.

Finanstilsynet tar betalingsforetakets tiltak til etterretning. Finanstilsynet understreker viktigheten av at agentene også som ledd i fysisk opplæring, og andre opplæringstiltak blir tilstrekkelig informert, og forklart om sine plikter i.h.t forskriftens § 1-2..

3. Hvitvaskingsloven kapittel 4. Kundetiltak og løpende oppfølging. Nærmere om Ria's risikobaserte tilnærming

Hvl. § 9 første ledd fastsetter at risikobasert tilnærming, er et grunnleggende prinsipp m.h.t iverksettelse av kundetiltak og løpende oppfølging. Det følger av "Nasjonal risikovurdering Hvitvasking og terrorfinansiering i Norge 2018", s. 45 – 48, "6.1.3. Betalingsforetak og agenter for utenlandske betalingsforetak", at "*Risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering ved hjelp av betalingsforetak er dermed høy*" (s. 48 "Risiko"). Det følger videre av Finanstilsynets "Risikovurdering – hvitvasking og terrorfinansiering" fra juli 2019 s. 11 at "*Betalingsforetak, og særlig produktet pengeoverføringer, har en iboende høy risiko for å bli brukt til hvitvasking og terrorfinansiering*".

I foreløpig tilsynsrapport peker Finanstilsynet på at Rias risikovurdering er generell og i liten grad tilpasset norske forhold, herunder er det ikke tilstrekkelig hensyntatt risikovurderingene utarbeidet av norske myndigheter. Betalingsforetaket har følgelig ikke en fullstendig og betryggende risikoanalyse for den norske delen av virksomheten som skal være grunnlag for iverksettelse av risikobaserte kundetiltak og løpende oppfølging i.h.t lovens kapittel 4.

Det følger av Ria's tilsvarende at det periodisk gjennomføres risikovurderinger for hver enkelt jurisdiksjon, herunder for Norge. Den norske risikovurderingen omfatter seks ikke-uttømmende risikofaktorer. Det blir videre opplyst at høyrisikoland, og -betalingsmetoder, herunder kontanthåndtering særlig blir hensyntatt.

Finanstilsynet understreker viktigheten av at Ria til enhver tid har en overordnet risikovurdering særskilt tilpasset agentenes virksomhet, og som hensyntar norske myndigheters risikovurderinger. Risikovurderingen er et vesentlig grunnlag for iverksettelsen av risikobaserte kundetiltak og løpende oppfølging.

4. Ria's risikomodell, herunder særlig om kontantinnbetalinger til agentene og pengeoverføringer til land med høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

4.1 Særlig om kontantinnbetalinger til agentene

[REDACTED] I foreløpig tilsynsrapport vurderer Finanstilsynet hovedsakelig to av risikoparametrene i betalingsforetakets risikomodell; kontantinnbetalinger (parameter 19 "Payment Method – Cash"), og pengeoverføringer til nærmere angitte destinasjonsland ("korridorer") med høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

[REDACTED] Finanstilsynets vurdering er at dette er en meget høy kontantandel.

I Norge er elektroniske betalingssystemer, herunder kortbetaling og nettbank, meget utbygd og således tilgjengelig for bl.a. pengeoverføringer. Bruken av kontanter i det norske samfunnet, er derfor begrenset sammenlignet med mange andre land.

I "Nasjonal risikovurdering" under avsnittet "Risiko" for betalingsforetak og agenter for utenlandske betalingsforetak fremgår at "*Det er stor aksept for transaksjoner i kontanter (...)*". Videre følger det av Finanstilsynets risikovurdering at "*Det er utbredt bruk av kontanter ved overføringer gjennom betalingsforetak og agenter.*" Finanstilsynet anmodet i foreløpig tilsynsrapport Ria å vurdere hvorvidt risikopåslaget i modellen for kontantinnbetalinger for pengeoverføringer, bør økes.

I Ria's tilsvar fremgår at en betydelig andel av kundene kommer fra land med kontantbaserte økonomier. [REDACTED]

Finanstilsynet tar tilsvaret til etterretning, og understreker viktigheten av at Ria fortsetter å iverksette tiltak for å redusere kontantinnbetalinger hos agentene som et viktig tiltak for å redusere risikoen for hvitvasking gjennom pengeoverføringene.

4.2 Pengeoverføringer til land som er omfattet av hvitvaskingsforskriften § 4-10 og FATFs liste

Det følger av foreløpig tilsynsrapport at pengeoverføringer bl.a. regelmessig gikk til Pakistan, og Sri Lanka. Disse to landene var "listeførte" av EU på tilsynstidspunktet, og således omfattet av hvitvaskingsforskriftens § 4-10. Forskriftens § 4-10 (2) fastsetter at det skal iverksettes "forsterkede kundetiltak" i nærmere angitte situasjoner. Videre fremgikk at Ria kunne foreta pengeoverføringer til syv andre land på EU-listen.

Det følger videre av uttalelsen "Geografisk risiko – oversikt over listeførte land" publisert på Finanstilsynets nettsted den 29. oktober 2019", at det skal gjennomføres "forsterkede kundetiltak" også overfor kunder som gjennomfører "*store eller hyppige transaksjoner til eller fra landet*".

Pakistan, Trinidad & Tobago og Jemen fremgikk på tilsynstidspunktet også av FATFs liste over land "med manglende gjennomføring av tilfredsstillende og effektive tiltak for å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering".

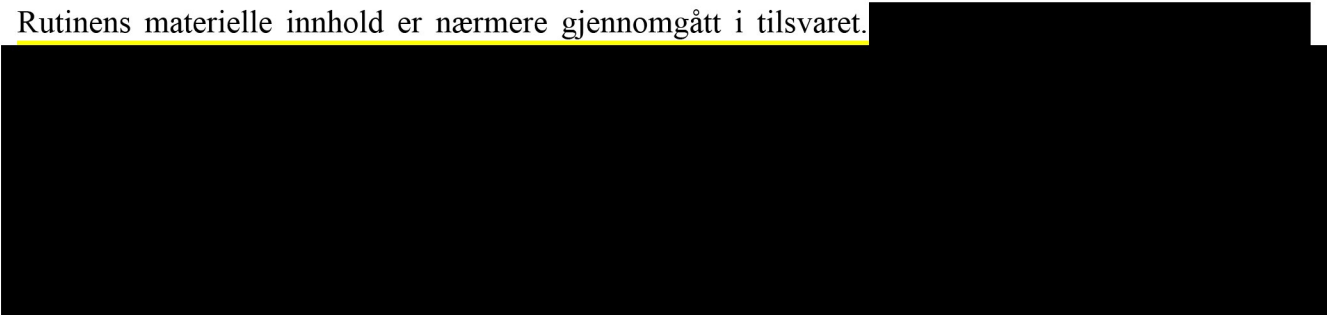
Ria plikter uavhengig av listeføringene ovenfor også å iverksette "forsterkede kundetiltak" i.h.t hvitvaskingslovens § 17 for situasjoner som er omfattet av lovbestemmelsen. Det vises her til forskriftens § 4-9 c) "Geografiske risikomomenter".

Finanstilsynet har utover tilleggsdokumentasjon (kontoutskrifter f.o.m april 2018 t.o.m. juni s.å., samt signert skjema med bl.a. formålsangivelse for pengeoverføringen) for en kunde med regelmessige pengeoverføringer til Pakistan ikke mottatt ytterligere dokumentasjon på "forsterkede kundetiltak" fra de 2 agentene. Kundetiltakene relatert til denne kunden ble også iverksatt før § 4-10 trådte i kraft. Finanstilsynet reiste derfor i foreløpig tilsynsrapport spørsmål hvorvidt, og hvordan agentene etterlever hvl. § 4-10.

I foreløpig rapport s. 6 siste avsnitt fremgår videre at "*Finanstilsynet ba i e-poster 8. og 23 april d.å om "documents/policies/procedures vedr. "høyrisikolandene, men vi har ikke mottatt noen slik dokumentasjon. Finanstilsynet ber på nytt om å få tilsendt slik dokumentasjon vedr. disse landene med datering av dokumentene (---)"*".

Finanstilsynet mottok rutinen "Ria Policy & Procedures For High Risk Customers and High Risk Countries" datert den 1. september 2020, som en del av tilsvaret. Denne rutinen innebærer at Ria frem til tilsynstidspunktet ikke hadde skriftlig dokumentert ovenfor Finanstilsynet en overordnet skriftlig rutine for slike pengeoverføringer, som kan ha meget høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Det fremgår videre av tilsvaret at denne rutinen ble utarbeidet etter anmodning fra Finanstilsynet.

Rutinens materielle innhold er nærmere gjennomgått i tilsvaret.

Ria's rutinedokument vist til ovenfor datert den 1. september 2020, bør videre inneholde en link, eller tilsvarende oversikt over hvilke land, som til enhver tid, er omfattet av EU og FATF listene.

Det fremgår av tilsvaret at Ria den 4. november 2019, dvs. under tilsynet med agentene, iverksatte nærmere angitte "forsterkede kundetiltak" for pengeoverføringer til samtlige land som følger av EU-listen, inkludert Pakistan og Sri Lanka. Forskriftens § 4-10 og krav om "forsterkede kundetiltak" trådte i kraft den 15. oktober 2018.

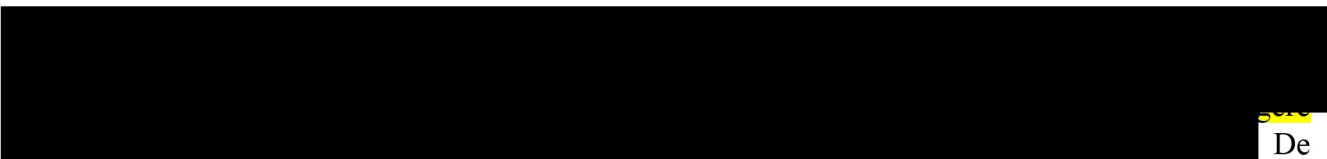
Ria har ikke skriftlig dokumentert overfor Finanstilsynet at betalingsforetaket har hatt overordnede skriftlige rutiner for iverksettelse av "forsterkede kundetiltak" i.h.t forskriftens § 4-10, frem til rutinens iverksettelse. Finanstilsynet finner dette meget kritikkverdig. Slike pengeoverføringer kan ha meget høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Finanstilsynet konkluderer videre at selv om flere av kundetiltakene i rutinen er relevante for å adressere risikoene for hvitvasking og terrorfinansiering understreker vi at disse kundetiltakene ikke bør være uttømmende. Kundetiltakene må også kunne suppleres med andre særskilte risikobaserte tiltak tilpasset den aktuelle situasjonen. Selv om slike tiltak f.eks. kan være hjemlet i TMC-filtrene og risikomodellen, bør slike tiltak også i større grad fremgå av rutinen med eksempler.

5. Hvitvaskingsloven § 12 (5) og kravet om innhenting og vurdering av opplysninger om "kundeforholdets formål og tilsiktede art"

Hvl. § 12 (5) fastsetter krav om å innhente og vurdere "*nødvendige opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art*" for kunde som er fysisk person.

I foreløpig rapport fremgår det at innhentede opplysninger om "kundeforholdets formål og tilsiktede art" hovedsakelig er av generell art, og inneholder ikke spesifikke opplysninger om f.eks. antatt frekvens og størrelse for pengeoverføringene. Videre at innhenting og vurdering av opplysninger om "kundeforholdets formål og tilsiktede art", er vesentlig for risikoklassifiseringen av kunder, iverksettelse av kundetiltak, løpende oppfølging av kundeforholdet, og undersøkelsesplikten for uvanlige transaksjoner.

I Ria-dokumentet "Customer Risk Parameters and Due Diligence Questioner" er det informert om ny praksis, som ble iverksatt den 5. november 2019, for innhenting av opplysninger om "kundeforholdets formål og tilsiktede art". Det ble fra dette tidspunktet innhentet mer utfyllende og detaljerte opplysninger om nye og tidligere kundeforhold. Finanstilsynet ba om å få opplyst hvordan kundeinformasjonen, som innhentes fra 5. november 2019, brukes for kundetiltak, risikoklassifisering og transaksjonsmonitorering, herunder løpende oppfølging og undersøkelsesplikt i.h.t hvitvaskingsloven §§ 24 og 25.

 De innhentede kundeopplysningene blir etter ny praksis brukt til kundemonitorering og nærmere undersøkelser.

Finanstilsynets vurdering er at Ria t.o.m 4. november 2019 (tidligere rutiner for opplysninger om "kundeforholdets formål og tilsiktede art") innhentet utilstrekkelig informasjon om "kundeforholdets formål og tilsiktede art" for å kunne etterleve lovpålagte plikter angitt ovenfor. Lovkrav om innhenting og vurdering av opplysninger om "kundeforholdets formål og tilsiktede art" ble første gang innført med virkning fra 15. april 2009, jf. § 7 første ledd nr. 4 i tidligere hvitvaskingslov, og er videreført i gjeldende hvitvaskingslov § 12 (5) for fysiske personer.

6. Nærmere om "forsterkede kundetiltak" i.h.t hvl. § 17

Hvl. § 17 fastsetter krav om "forsterkede kundetiltak" dersom det "er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering".

Det vises her også til omtale under punkt 4.2, ovenfor.

I varselet om tilsyn ble "kundetiltaksinformasjon" for aktuelle kunder etterspurt. Finanstilsynet mottok slik informasjon fra de 2 agentene for kundene 3, 7 og 13 rangert etter transaksjonsvolum og risiko. Videre ble det oversendt dokumentasjon på et forsterket kundetiltak (kontoutskrift for 3 måneder for kunden, samt egenerklæring). Finanstilsynet har utover dette ene eksempelet ikke mottatt særskilt dokumentasjon om "forsterkede kundetiltak" for kunder som klassifiseres som høy risiko i stikkprøvene på kundetiltak. I foreløpig tilsynsrapport stiller Finanstilsynet spørsmål om hvitvaskingsloven § 17, og kravet om "forsterkede kundetiltak" etterleves.

Finanstilsynets forståelse er at en kundes klassifisering som høyrisiko, i seg selv ikke fører til at det gjennomføres "forsterkede kundetiltak". Det er mangler i sammenhengen mellom høy risikoklasse og gjennomføring av "forsterkede kundetiltak". Finanstilsynet viser til at § 17 krever gjennomføring av "forsterkede kundetiltak" dersom det er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering, og foretakets praksis fremstår ikke å være i tråd med lovens krav. Finanstilsynet er ikke avvisende til at det eksempelvis kan anvendes flere risikoklasser, herunder for kunder som representerer en noe høyere risiko enn normalt, men uten at risikoen er så høy at det vil være påkrevet å gjennomføre "forsterkede kundetiltak". Men dersom det benyttes en slik finkalibrert risikoklassifisering, er det av stor viktighet å ha klare og gode kriterier for hvilke vurderinger og tiltak som utløses i hver risikoklasse, og med en terminologi som harmoniserer med begrepsbruken i hvitvaskingsregelverket. Etter Finanstilsynets vurdering er det klare holdepunkter for at foretakets etterlevelse av § 17 er mangelfull.

Finanstilsynet ba Ria i foreløpig tilsynsrapport vurdere hvorvidt terskelen for innhenting av dokumentasjon for midlenes opprinnelse, bør settes lavere. I tilsvaret fremgår det at [REDACTED] og at tilleggsinformasjon blir innhentet som følge av denne prosessen. Videre omfatter rutinen omtalt ovenfor under punkt 4 bokstav b ("Ria Policy & Procedures For High Risk Customers and High Risk Countries") også slike høyrisikosituasjoner, og det innhentes [REDACTED] som "forsterkede kundetiltak".

Finanstilsynet konkluderer at Ria på tilsynstidspunktet ikke har dokumentert tilstrekkelige rutiner for "forsterkede kundetiltak" i.h.t hvl. § 17, og forskriftens § 4-10, se punkt 4 bokstav b ovenfor. Finanstilsynet viser også til at kundetiltakene referert ovenfor er for generelle, og ikke særskilt tilpasset den enkelte kundes risikoprofil, og situasjonen for øvrig. Disse kundetiltakene må også kunne suppleres med andre særskilte ikke-uttømmende risikobaserte tiltak.

Finanstilsynet kan etter forskriften § 1-2 tredje ledd fatte pålegg om retting jf. hvitvaskingsloven § 47. Finanstilsynet har på bakgrunn av de alvorlige manglene vurdert dette.

Finanstilsynet merker seg fra svaret på foreløpig rapport at foretaket har gjennomført forbedringer og pågående forbedringsprosesser, herunder iverksettelse av flere risikobaserte filtre ("TMC").

Finanstilsynet forventer at ytterligere forbedringer som angitt ovenfor, prioriteres. Dette gjelder særlig å benytte informasjon om kundene aktivt i foretakets antihvitvaskingsarbeid. Ikke bare som bakgrunnsinformasjon, men også til risikoklassifisering av kunder og iverksettelse av kundetiltak. "Forsterkede kundetiltak" må være tilpasset situasjonen, og kunne utvides vesentlig utover ordinære tiltak. "Forsterkede kundetiltak" omfatter situasjoner, herunder kunder og transaksjoner med meget høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

Det bes om at foretaket rapporterer til Finanstilsynet innen 31. mai 2021 om status for nevnte forbedringsprosesser, og tiltak for å bedre etterlevelsen av kravene til forsterkede kundetiltak, som omtalt i denne rapportens punkt 6. Finanstilsynet vil på bakgrunn av foretakets svar vurdere om det er nødvendig med videre oppfølging.

7. Hvitvaskingslovens kapittel 5: Nærmere undersøkelser og rapportering

Som omtalt i foreløpig rapport, har et meget begrenset antall rapporter fra Ria til ØKOKRIM sitt opphav i interne hvitvaskingsmeldinger fra agentene. Med bakgrunn i at agentene har direkte og nær kontakt med kundene, og at en rekke mistenkelige forhold vil kunne avdekkes i denne kontakten, reiser Finanstilsynet spørsmål ved om det foreligger underrapportering av mistenkelige forhold knyttet til kundeferd utover det som kan avdekkes sentralt i foretaket (transaksjonsmønstre etc.). Finanstilsynet fikk under møte med de to agentene opplyst at det ikke er noen tilbakemelding fra Ria til agentene når det gjelder intern rapportering av mistenkelig adferd i henhold til hvitvaskingsloven, og hva som skjer med de aktuelle "flaggingene". Finanstilsynet reiste spørsmål vedr. denne manglende tilbakemeldingen fra Ria.

I tilsvaret viser Ria til at det vil bli etablert en praksis som innebærer mer tilbakemelding til agentene om intern rapportering, herunder om rapportering til ØKOKRIM.

Finanstilsynet viser til at rapporteringsplikten i hvl. § 26 andre ledd gjelder personlig for agentene, og at det er vanskelig å ivareta det personlige ansvaret i tilfeller der agentene sender interne rapporter, "flagginger" uten å få tilbakemelding fra Ria om disse er innmeldt som rapporter om mistenkelige transaksjoner til ØKOKRIM.

Finanstilsynet ber at kopi av tilsynsrapporten oversendes til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Anders Schiøtz Worren
seksjonssjef

Svein Hagen
tilsynsrådgiver